

**„Czym skorupka za młodu...”**

**Wewnątrzszkolny System Doradztwa Zawodowego**

## **SPIS TREŚCI**

1. Obowiązujące akty prawne
2. Wstęp
3. Cele ogólne
4. Cele szczegółowe
5. Realizatorzy działań związanych z doradztwem zawodowym
6. Metody i formy pracy
7. Efekty działań w zakresie doradztwa zawodowego
8. Placówki współpracujące ze szkołą
9. Ewaluacja

## **OBOWIĄZUJĄCE AKTY PRAWNE DOTYCZĄCE UDZIELANIA UCZNIOM POMOCY W WYBORZE ZAWODU I KIERUNKU KSZTAŁCENIA**

Ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (tekst jednolity: DzU z 2004r. Nr 256, poz. 2572, Nr 273, poz. 2703, Nr 281, poz. 2781, z 2005 r. Dz.U. Nr 17, poz. 141, Nr 94, poz. 788, Nr 122, poz.1020, Nr 131, poz.1091, Nr 267, poz. 1400).

Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 7 stycznia 2003 r. w sprawie zasad udzielania i organizacji pomocy psychologiczno-pedagogicznej w publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach (Dz.U. Nr 11, poz. 114).

Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 11 grudnia 2002 r. w sprawie szczegółowych zasad działania publicznych poradni psychologiczno-pedagogicznych, w tym publicznych poradni specjalistycznych (Dz.U z 2003 r. Nr 5, poz. 46).

Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 21 maja 2001 r. w sprawie ramowych statutów publicznego przedszkola oraz publicznych szkół (Dz. U. z 2001 r. Nr 61, poz. 624, z 2002 r. Nr 10, poz. 96 oraz z 2003 r. Nr 146, poz. 1416).

Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 12 lutego 2002 r. w sprawie ramowych planów nauczania w szkołach publicznych (Dz.U. Nr 15, poz.142 z późn. zm.).

Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 20 lutego 2004 r. w sprawie warunków i trybu przyjmowania do publicznych przedszkoli i szkół oraz przechodzenia z jednych typów szkół do innych (Dz.U. Nr 26, poz. 232).

Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 13 czerwca 2003 r. w sprawie rodzajów, organizacji oraz sposobu działania publicznych placówek kształcenia ustawicznego i publicznych placówek kształcenia praktycznego, w tym publicznych ośrodków doskonalenia i doskonalenia zawodowego (Dz.U. Nr 113, poz. 1225).

Strategia Rozwoju Kształcenia Ustawicznego do roku 2010 przyjęta przez Radę Ministrów 8 lipca 2003 r.

Ustawa z dnia 14 grudnia 2016 r. – Przepisy wprowadzające ustawę – Prawo oświatowe (Dz.U. 2017 poz. 60)

Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 31 marca 2017 r. w sprawie podstawy programowej kształcenia w zawodach (Dz.U. 2017 poz. 860)

Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 28 marca 2017 r. w sprawie ramowych planów nauczania dla publicznych (Dziennik Ustaw 2017 r. poz.703)

Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 13 marca 2017 r. w sprawie klasyfikacji zawodów szkolnictwa zawodowego (Dz.U. 2017 r. poz. 622)

Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 17 marca 2017 r. w sprawie szczegółowej organizacji publicznych szkół i publicznych przedszkoli (Dz.U. 2017 poz. 649)

Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 16 sierpnia 2018 r. w sprawie doradztwa zawodowego.

## **WSTĘP**

Szybkość zmian dokonujących się na rynku pracy wymusza potrzebę wsparcia uczniów w procesie samookreślenia, samodoskonalenia i świadomego planowania własnej kariery zawodowej. Okres szkoły podstawowej to czas rozwoju kompetencji społecznych i kształtowania postaw wobec pracy oraz rozwijania takich cech jak sumienność, uczciwość, systematyczność oraz dbałość o jakość i estetykę prac. Dużą rolę w tym okresie odgrywa nauczyciel - wychowawca, który ma ogromny wpływ na podejmowane przez ucznia decyzje i wybory. Dziecko poprzez doświadczenia w tym okresie nauki kształtuje swoje zainteresowania i pasje, uczy się poznawać siebie i świat. To, czego nauczy się za młodu, zapoczątkuje w latach późniejszych.

Niniejszy program doradztwa zawodowego adresowany jest do uczniów, rodziców i nauczycieli Szkoły Podstawowej nr 4 w Łędzinach i zgodnie z nowym rozporządzeniem realizowany jest:

w przedszkolu jako **preorientacja zawodowa**, prowadzona zgodnie z przyjętymi programami wychowania przedszkolnego, która ma na celu **wstępne zapoznanie** dzieci z wybranymi zawodami oraz pobudzanie i rozwijanie ich zainteresowań i uzdolnień;

w klasach I – IV szkół podstawowych jako **orientacja zawodowa**, prowadzona na **obowiązkowych zajęciach edukacyjnych z kształcenia ogólnego**, która ma na celu **zapoznanie** uczniów z wybranymi zawodami, kształtowanie pozytywnych postaw wobec pracy i edukacji oraz pobudzanie, rozpoznawanie i rozwijanie ich zainteresowań i uzdolnień;

w klasach VII i VIII szkół podstawowych **na zajęciach z doradztwa zawodowego i zajęciach związanych z wyborem kierunku kształcenia i zawodu** prowadzonych w ramach pomocy psychologiczno-pedagogicznej, jako **proces wspierania i przygotowania uczniów** do świadomego i samodzielnego wyboru kolejnego etapu edukacji i zawodu, z uwzględnieniem ich zainteresowań, uzdolnień i predyspozycji zawodowych oraz informacji na temat systemu edukacji i rynku pracy.

Działania wewnątrzszkolnego systemu doradztwa zawodowego umożliwiają:

- uzyskanie przez uczniów dostępu do wsparcia z zakresu doradztwa zawodowego;
- wsparcie rodziców w związku z udzielaniem przez nich pomocy w podejmowaniu przez dzieci decyzji edukacyjno-zawodowych;
- wzbogacenie oferty szkoły i jej promocję w obszarze działań z zakresu doradztwa zawodowego;
- przejrzystość i ciągłość oddziaływań poprzez wskazanie osób działających na rzecz WSDZ oraz określenie zakresu ich odpowiedzialności;

- zaplanowanie działań w cyklu kształcenia. Sprawnie funkcjonujący system doradztwa zawodowego dzięki zaangażowaniu wszystkich osób realizujących zadania z doradztwa zawodowego daje efekt synergii.

Przygotowany dokument WSDZ pt: „Czym skorupka za młodu...” zapewnia ciągłość działań doradczych od przedszkolaka do absolwenta i służy wskazaniu korelacji między tymi działaniami i procesami dydaktyczno-wychowawczymi w szkole.

- przygotowanie uczniów do podjęcia decyzji o dalszym kształceniu i przyszłej aktywności zawodowej,
- wyposażenie uczniów w umiejętności służące podejmowaniu właściwych decyzji życiowych,
- określenie własnych predyspozycji i zainteresowań,
- przygotowanie rodziców do efektywnego wspierania dzieci w podejmowaniu decyzji edukacyjnych i zawodowych,
- tworzenie i systematyczna aktualizacja bazy edukacyjno-informacyjnej z zakresu doradztwa zawodowego,
- gromadzenie informacji dotyczących trendów rozwojowych w świecie zawodów i zatrudnienia,
- pomoc nauczycielom w realizacji tematów związanych z obszarem doradztwa,
- współpraca z przedstawicielami szkół średnich i grup zawodowych,
- organizacja wycieczek do zakładów pracy lub na targi edukacyjne.

### **CELE SZCZEGÓŁOWE**

#### ***Przykłady działań w ramach pracy z uczniami obejmuje:***

- udzielanie porad i konsultacji indywidualnych;
- prowadzenie zajęć grupowych związanych tematycznie z obszarami: poznawanie własnych zasobów; świat zawodów i rynek pracy; rynek edukacyjny i uczenie się przez całe życie; planowanie własnego rozwoju i podejmowanie decyzji edukacyjno- -zawodowych;
- pomaganie uczniom w przygotowywaniu teczek „portfolio”;
- aranżowanie sytuacji sprzyjających poznawaniu własnych zasobów np. poprzez udział w konkursach, przygotowywanie określonych zadań na zajęcia przedmiotowe, udział w organizowaniu uroczystości i imprez szkolnych;
- określanie potencjału edukacyjno-zawodowego;
- prowadzenie kół zainteresowań;
- organizowanie spotkań z przedstawicielami instytucji rynku pracy;
- stwarzanie okazji do udziału w wydarzeniach takich jak np. targi edukacyjne;
- umożliwianie udziału w spotkaniach informacyjnych z przedstawicielami szkół ponadpodstawowych;
- informowanie o ofercie kształcenia w szkołach programowo wyższych;
- umożliwienie udziału w spotkaniach z absolwentami szkoły (prezentacje ścieżek rozwoju edukacyjno-zawodowego);
- wspieranie uczniów w przygotowaniu Indywidualnych Planów Działania (IPD);

- organizowanie spotkań z przedstawicielami zawodów;
- organizowanie spotkań z inspirującymi osobami (pasjonatami, autorami innowacyjnych rozwiązań – młodymi ludźmi, którzy odnieśli sukces zawodowy);
- organizowanie wycieczek zawodoznawczych;
- stwarzanie uczniom klas VII –VIII możliwości udziału w ramach zajęć edukacyjnych w zajęciach u pracodawców lub w centrach kształcenia praktycznego – zgodnie z ich zainteresowaniami i potrzebami;
- umożliwienie dostępu do informacji edukacyjno-zawodowej poprzez strony internetowe szkoły, szkolne konto Facebooka, tablice informacyjne, e-dziennik;
- organizowanie zajęć w świetlicy związanych z orientacją zawodową,
- organizowanie kącików zawodoznawczych, np. w świetlicy szkolnej, w salach edukacji wczesnoszkolnej;
- organizowanie imprez o charakterze zawodoznawczym, np. konkursy, festiwale czy prezentacje zawodów;
- umożliwianie uczniom udziału w tzw. lekcjach zawodoznawczych organizowanych przez szkoły ponadpodstawowe zawodowe;
- udostępnianie materiałów multimedialnych (np. gier edukacyjnych, filmów i innych e-zasobów) ułatwiających samopoznanie, podejmowanie decyzji edukacyjnych i zawodowych;
- prowadzenie projektów edukacyjnych tematycznie powiązanych z orientacją zawodową oraz doradztwem zawodowym.

***Przykłady działań w ramach pracy z nauczycielami:***

- umożliwienie udziału w szkoleniach i kursach z zakresu doradztwa zawodowego;
- prowadzenie lekcji otwartych;
- organizowanie wizyt studyjnych w firmach;
- inicjowanie kontaktów z przedstawicielami instytucji rynku pracy;
- organizowanie spotkań z przedstawicielami firm lokalnego rynku pracy;
- udostępnianie zasobów z obszaru doradztwa zawodowego;
- wspieranie w realizacji zadań doradztwa zawodowego.

***Przykłady działań w ramach pracy z rodzicami:***

- organizowanie spotkań informacyjno-doradczych z doradcą zawodowym w szkole;
- inicjowanie kontaktów z przedstawicielami instytucji działających na rynku pracy;
- organizowanie spotkań z przedstawicielami firm lokalnego rynku pracy;
- prowadzenie konsultacji dotyczących decyzji edukacyjno-zawodowych uczniów;
- informowanie o targach edukacyjnych;
- udostępnianie informacji edukacyjnych i zawodowych (między innymi poprzez: biblioteczkę

publikacji, stronę www szkoły, szkolne konto Facebooka, tablice informacyjne, e-dziennik);

- włączanie rodziców w szkolne działania związane z orientacją zawodową i doradztwem zawodowym.

### **REALIZATORZY DZIAŁAŃ ZWIĄZANYCH Z DORADZTWEM ZAWODOWYM**

W szkole podstawowej w realizację działań związanych z doradztwem zawodowym zaangażowani są wszyscy członkowie rady pedagogicznej: dyrektor, nauczyciele wychowawcy, nauczyciele (w tym nauczyciele edukacji wczesnoszkolnej), nauczyciel-wychowawca w świetlicy szkolnej, nauczyciel-bibliotekarz, specjaliści (m.in. pedagog, psycholog, doradca zawodowy) oraz inne osoby zatrudnione w szkole, np. pielęgniarka szkolna.

#### ***Dyrektor – odpowiada za organizację działań***

- współpracuje z doradcą zawodowym w celu realizacji WSDZ;
- wspiera kontakty pomiędzy uczestnikami procesu orientacji zawodowej oraz doradztwa zawodowego w szkole a instytucjami zewnętrznymi;
- zapewnia warunki do realizowania w szkole zajęć orientacji zawodowej i doradztwa zawodowego;
- organizuje w szkole wspomaganie realizacji działań z zakresu orientacji zawodowej i doradztwa zawodowego poprzez planowanie i przeprowadzanie działań mających na celu poprawę jakości pracy placówki w tym obszarze.

#### ***Doradca zawodowy – koordynuje działania***

- określa mocne strony, predyspozycje, zainteresowania i uzdolnienia uczniów;
- pomaga uczniom w planowaniu kształcenia i kariery zawodowej;
- prowadzi zajęcia z zakresu orientacji zawodowej i doradztwa zawodowego oraz zajęcia związane z wyborem kierunku kształcenia i zawodu;
- wspiera nauczycieli, wychowawców, specjalistów i rodziców w realizacji działań związanych z doradztwem zawodowym;
- prowadzi doradztwo indywidualne dla uczniów.
- systematycznie diagnozuje zapotrzebowanie uczniów, rodziców i nauczycieli na działania związane z doradztwem zawodowym;
- planuje, koordynuje, monitoruje i prowadzi ewaluację oraz promuje działania związane z doradztwem zawodowym podejmowane przez szkołę we współpracy z wychowawcami, nauczycielami i specjalistami;
- gromadzi, aktualizuje i udostępnia informacje edukacyjne i zawodowe właściwe dla danego poziomu kształcenia;
- organizuje współpracę z otoczeniem społeczno-gospodarczym szkoły podnoszącą efektywność

prowadzonych działań związanych z doradztwem zawodowym;

- współpracuje z dyrektorem szkoły, realizując zadania związane z orientacją zawodową i doradztwem zawodowym;
- wspólnie z zespołem przygotowuje projekt WSDZ;
- gromadzi, aktualizuje i udostępnia zasoby związane z orientacją zawodową oraz doradztwem zawodowym;
- współpracuje ze specjalistami z poradni psychologiczno-pedagogicznych, instytucjami działającymi na rynku pracy i partnerami z otoczenia społeczno-gospodarczego w celu realizacji działań z zakresu doradztwa zawodowego.

#### ***Wychowawcy:***

- określają mocne strony, predyspozycje, zainteresowania i uzdolnienia uczniów;
- eksponują w trakcie bieżącej pracy z uczniami związki realizowanych treści nauczania z treściami programowymi orientacji zawodowej i doradztwa zawodowego;
- włączają do swoich planów wychowawczych zagadnienia z zakresu orientacji zawodowej i doradztwa zawodowego;
- realizują tematy związane z orientacją zawodową i doradztwem zawodowym na godzinach wychowawczych;
- wskazują uczniom specjalistów, którzy mogą udzielać wsparcia w planowaniu kariery zawodowej;
- współpracują z rodzicami w zakresie planowania ścieżki kariery edukacyjno-zawodowej ich dzieci;
- współpracują z doradcą zawodowym oraz innymi nauczycielami i specjalistami w zakresie realizacji działań związanych z doradztwem zawodowym.

#### ***Nauczyciele (w tym nauczyciele edukacji wczesnoszkolnej):***

- określają mocne strony, predyspozycje, zainteresowania i uzdolnienia uczniów;
- eksponują w trakcie bieżącej pracy z uczniami związki realizowanych treści nauczania z treściami programowymi orientacji zawodowej i doradztwa zawodowego;
- współpracują z wychowawcami klas w zakresie realizowania zajęć orientacji zawodowej i doradztwa zawodowego dla uczniów;
- przygotowują uczniów do udziału w konkursach np. zawodoznawczych;
- prowadzą koła zainteresowań, zajęcia dodatkowe;
- organizują w sali edukacji wczesnoszkolnej kąciki zawodoznawcze;
- współpracują z doradcą zawodowym oraz innymi nauczycielami i specjalistami w zakresie realizacji działań związanych z doradztwem zawodowym.

***Specjaliści:***

- określają mocne strony, predyspozycje, zainteresowania i uzdolnienia uczniów;
- włączają treści z zakresu orientacji zawodowej i zawodowego w prowadzone przez siebie zajęcia dla uczniów;
- współpracują z wychowawcami klas w ramach realizowania działań z zakresu orientacji zawodowej i doradztwa zawodowego dla uczniów;
- włączają się w proces podejmowania przez uczniów decyzji edukacyjnych i zawodowych (informacje dotyczące ucznia wynikające z pracy specjalisty);
- współpracują z doradcą zawodowym oraz innymi nauczycielami i specjalistami w zakresie realizacji działań związanych z doradztwem zawodowym.

***Nauczyciele-wychowawcy w świetlicy szkolnej:***

- włączają w zajęcia realizowane w świetlicy szkolnej treści z zakresu orientacji zawodowej;
- organizują w sali kąpiki zawodoznawcze;
- rozpoznają i wspierają w rozwoju zdolności i uzdolnienia uczniów;
- wskazują uczniom specjalistów, którzy mogą udzielać wsparcia w wyborze kierunku kształcenia i zawodu;
- udzielają uczniom informacji o możliwościach korzystania z usług doradcy zawodowego.

***Nauczyciel-bibliotekarz:***

- współpracuje z doradcą zawodowym oraz innymi nauczycielami i specjalistami w zakresie realizacji działań związanych z doradztwem zawodowym;
- opracowuje, aktualizuje i udostępnia zasoby dotyczące doradztwa zawodowego;
- włącza się w organizowane przez szkołę i instytucje zewnętrzne wydarzenia z zakresu doradztwa zawodowego.

***Inne osoby zatrudnione w szkole.******np. pielęgniarka:***

- współpracuje z doradcą zawodowym oraz nauczycielami i specjalistami w zakresie realizacji działań związanych z doradztwem zawodowym;
- udziela informacji o kwestiach zdrowotnych ważnych w kontekście zawodów wybieranych przez uczniów;
- organizuje dla uczniów spotkania dotyczące dbania o zdrowie i bezpieczeństwo oraz kształtowania właściwych nawyków – adekwatnych do zawodów wybieranych przez uczniów.

## **METODY I FORMY PRACY**

### ***Orientacja zawodowa i doradztwo zawodowe dla uczniów są realizowane:***

- podczas grupowych zajęć związanych z doradztwem zawodowym prowadzonych przez doradcę zawodowego, które wynikają z ramowych planów nauczania;
- podczas:
  - zajęć związanych z wyborem kierunku kształcenia i zawodu,
  - wspomagania uczniów w wyborze kierunku kształcenia i zawodu w trakcie bieżącej pracy z uczniami, prowadzonych przez doradcę zawodowego, nauczycieli i wychowawców – m.in. na obowiązkowych i dodatkowych zajęciach edukacyjnych, zajęciach z wychowawcą i innych zajęciach, a także w formie indywidualnych porad i konsultacji prowadzonych przez doradcę zawodowego (lub innych specjalistów, wychowawców, nauczycieli);
- podczas innych działań związanych z doradztwem zawodowym realizowanych w szkole (jak np. szkolne targi edukacyjne, projekty edukacyjne, konkursy zawodoznawcze, konkursy plastyczne w postaci plakatów, komiksów, zdjęć, itp) lub poza nią (np. udział w targach edukacyjnych, festiwalu zawodów, w wizytach zawodoznawczych w zakładach pracy, czy w szkołach podczas dni otwartych).

### ***Formy pracy***

- Indywidualne porady- testy, kwestionariusz
- Warsztaty grupowe
- Tablica z informacjami
- Informatory , broszury, programy komputerowe
- Informacje o zawodach
- Współpraca z instytucjami zewnętrznymi
- Filmy zawodoznawcze
- Konkursy , targi
- Współpraca całej Rady Pedagogicznej- korelacja przedmiotowa
- Nowoczesne środki przekazu informacji – nowe technologie , internet
- Wolontariat
- Spotkania z przedstawicielami zawodów

### **Efekty działań w zakresie doradztwa zawodowego – uczeń**

- Potrafi dokonać adekwatnej samooceny
- Rozpoznać mocne i słabe strony

- Wymienić zdolności, zainteresowania i umiejętności
- Racjonalnie planować ścieżkę edukacyjno zawodową
- Dostosować się do zmian
- Analizować źródła informacji edukacyjno zawodowej
- Potrafi wybrać szkołę ponadpodstawową zgodną z jego zainteresowaniami.
- Współpracować w zespole
- Sporządzać CV i list motywacyjny
- Skutecznie się zaprezentować
- Zachować się asertywnie
- Dopasować kompetencje do zawodu
- Sprawnie się komunikować
- Przewidzieć skutki działań

#### **Efekty działań w zakresie doradztwa zawodowego – rodzic**

- podnoszą umiejętność komunikowania się ze swoimi dziećmi,
- doskonalą umiejętności wychowawcze,
- wypracowują formy wspierania uczniów w wyborze ich dalszej drogi życiowej,
- znają ścieżki edukacyjne, ofertę szkół, zasady rekrutacji,
- znają czynniki ważne przy wyborze szkoły i zawodu, mają wiedzę o rynku pracy,
- angażują się w pracę doradczą szkoły (np. poprzez prezentację swoich zawodów, zakładów pracy,)
- wiedzą, gdzie szukać wsparcia – sojuszników

#### **Efekty działań w zakresie doradztwa zawodowego – nauczyciele**

- znają zasady działania WSDZ,
- potrafią diagnozować potrzeby, mocne i słabe strony uczniów,
- rozwijają zainteresowania, talenty, zdolności uczniów,

- wspomagają rodziców w procesie doradczym – informacja, kierowanie do odpowiednich specjalistów,
- znają ścieżki edukacyjne, ofertę szkół, zasady rekrutacji,
- włączają przedstawicieli instytucji i zakładów pracy w proces orientacji i doradztwa, zawodowego w szkole

#### **Placówki współpracujące ze szkołą w obszarze doradztwa zawodowego:**

Poradnia psychologiczno – pedagogiczna w Bieruniu,

Policja i Straż pożarna,

Szkoły ponadpodstawowe z powiatu bieruńsko – lędzińskiego,

Lokalni pracodawcy,

Miejski Ośrodek Kultury w Łędzinach

#### **Ewaluacja**

##### **Metody zbierania danych:**

- Kontrola ewidencji zgromadzonych materiałów i procedury ich udostępniania ( analiza dokumentów),
- Sondaż diagnostyczny skierowany do uczniów, nauczycieli, rodziców ( ankieta),
- Wywiad indywidualny, grupowy.

Każdego roku doradca zawodowy przedstawia roczny plan pracy na dany rok szkolny, który zostaje zaopiniowany do realizacji.

Marzena Domaradzka